

O zažganem zrezku in ostrem jeziku

PETRA METERC

Tako kot **Nočna ptica** (2016) Špele Čadež tudi njen novi animirani film **Steakhouse** (2021) zareže v vse prej kot lahko tematično – če se v prvem v zgodbi od prezrelega sadja pijanega jazbeca slika podoba alkoholizma, se tokrat v metafori preveč zažganega zrezka razkrijejo večplastna občutja žrtve psihološkega nasilja v partnerskem odnosu. Tudi pri *Steakhouse* je uporabljena tehnika multiplana, ki prek ustvarjanja občutkov prostorske globine skupaj z izjemnimi podrobnostmi zgodbo v devetih minutah in tridesetih sekundah popelje od realističnih podob pa vse do sanjske dimenzije od zlorabe zamegljenega razuma. Animirani film je na začetku avgusta doživel premiero na festivalu v Locarnu – v programu t. i. leopardov prihodnosti –, kjer je prejel tudi posebno omembo mlade žirije.

V prvem delu animacije izmenjaje spremljamo Lizo v službi in njenega partnerja Franca doma. Medtem ko se prva odpravlja z dela, pri čemer jo zadržijo sodelavci, ki so ji ob koncu delavnika pripravili majhno presenečenje ob rojstnem dnevu, ji doma partner pripravlja rojstnodnevno kosilo – zrezek. Toda Liza se že od začetka zdi vse prej kot radostna – njene oči so videti pogreznjeno utrujene, mestoma odsotne, obrazna mimika pa izdaja previdnost, ki v sebi zadržuje določeno težo.

Ko s sodelavci zadržano nazdravlja, iz njenega zgolj nakanaznega nasmeška lahko razberemo, da se v situaciji ne more sprostiti, ob pogledovanju na uro in begajočem pogledu pa postane jasno, da se ji domov ne mudi zato, ker bi se doma veselila. Medtem ko se doma ob ritmičnih improviziranih jazz multiinstrumentalista Olfamoža zrezek spreminja v jed, se junakinjina naglica na poti domov zdi vedno bolj tesnoba.

Animirana pripoved se prelomi v točki, ko partner ugotovi, da Liza ne bo prišla pravočasno – oziroma vsaj ne natanko takrat, ko si je sam zamislil. Njegova dotlej na videz skrbna priprava obroka se v hipu spremeni v izraz jeze. Zrezek pusti na štedilniku in medtem ko jazz, ki prizor spremlja, postaja vse bolj zaletav in škripajoč, dim zažganega mesa zapolni stanovanje. Prav dim, ki prekrije dogajanje, je v animaciji izhodišče za mojstrsko poigravanje z ostrino. Učinek zamegljenosti stanovanja, v katerega vstopi prestrašena Liza, še okrepi napetost ozračja – dejstvo, da moramo poskušati razbrati obrise postav nje in partnerja ter se orientirati znotraj prostora, pomeni, da se tudi gledalci do neke mere znajdemo v srhu pasivne agresije, ki jo občuti protagonistka, ko partner zgolj obsedi za mizo in s svojim neodzivanjem na njeno potlačeno paniko nanjo izvaja še večji psihološki pritisk.

Skromno odmerjen dialog povsem zadošča, da dodobra razumemo zadušljivo vzdušje, v katerega protagonistka, o tem smo zdaj lahko že prepričani, ni ujeta prvič. Ko se situacija stopnjuje in doseže vrh, se dim postopoma začne umikati, vzdušje se zbistri, konec pa z izrazito nadrealistično noto, kakršna lahko izide le iz poprejšnje sanjske zameglitve, za hip hladnokrvno seže na področje simbolne telesne grozljivke, kakršne smo v zadnjih letih še največkrat vajeni prav iz filmov s feministično vsebino. Tudi zaključna pesem, ki jo je napisal Tomaž Grom, glas pa ji je v izvedbi posodila Irena Tomažin, film zaokroži z nežnim prepletom ženske moči in pomirjenja.

Steakhouse je bil končan že pred letom dni, vendar je film, ki je nedvomno vizualni presežek in si kot tak to zasluži, svojo pot raje kot na domačih zaslonih začel na platnu, pred občinstvom, in če bo vse po sreči, ga bomo jeseni tako lahko ugledali tudi v domačih dvoranah. ■